

נייר עמדה בנושא

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – שירותי הובלת נפטרים), התשע"ה–2015

מבוא

סעיף 266 ל"חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995" ו"תקנות הביטוח הלאומי (דמי קבורה), התשל"ו–1976" קובעים כי כל הוצאות הקבורה במדינת ישראל, לרבות הובלת הנפטר ממקום פטירתו עד מקום קבורתו ישולמו על ידי המדינה בלי שום זיקה לדתו של הנפטר או מועד פטירתו. כשיהודי נפטר שלא בבית החולים בשעות הלילה או בשבת או בחג, זמנים שאינם במסגרת שעות העבודה הרגילות של ה"חברא קדישא" למיניהן, נאלצים קרובי המת לשלם מכיסם את הוצאות הובלת גופת המת בלא לקבל החזר של התשלום מן "המוסד לביטוח לאומי". הצעת החוק מבקשת לחייב את חברות ההובלה לפנות את הנפטר תוך 3 שעות ממועד העברת הבקשה להובלתו לא על חשבון קרובי המת, וחברות ההובלה יחויבו שלא להתנות את ההובלה ברכישת שירות אחר מהן.

מבט יהודי

1. **החשיבות לפנות את המת בלא שיהוי.** יש להקפיד על פינוי גופת המת בהקדם האפשרי מן המקום שמת בו. זאת משלושה טעמים: מפני שאסור להלין את המת;¹ מפני שבימינו כבר אי אפשר לטפל בגופת המת כראוי, כגון לקרר את הגופה וכדומה;² וגם מפני שכל זמן שאין מטפלים בקבורת המת, מוטל על המשפחה העול לשמור על גופת המת בשעה קשה לה.³
2. **הזמנים שאסור לפנות בהם את המת.** יש להחריג בחוק את הזמנים שעל פי ההלכה אסור לפנות את גופת המת, כגון {למה כגון? האם אי אפשר למנותם?} שבתות וימים טובים.

לסיכום: רבני "צהר" תומכים בהצעה לחייב את חברות ההובלה להוביל את הנפטר בזמן סביר בלא להעמיד תנאים למשפחה. עם זאת, יש להחריג בחוק את הזמנים שעל פי ההלכה אסור לפנות בהם את גופת המת, כגון שבתות וימים טובים.

¹ ראה למשל חכמת אדם (הנהגת החברא קדישא, אות יב): "ודע דלאו דוקא אם מלינים עד למחר, אלא אפילו אם מת קודם שקיעת החמה ומלינים עד הלילה, אפילו קוברים בלילה - עוברים על כל פנים על עשה יכי קבור תקברנו ביום ההוא". וכן אם נפטר בלילה, לכתחילה יש לקבור אותו מיד, עוד קודם שיעלה עמוד השחר (גשר החיים, פרק ז, סעיף ד, בשם שאגת אריה). על כן, אם קרובי המת רוצים לקבור אותו בלילה, יש לאפשר להם לעשות זאת ואף לסייע בעדם.

² אך התיירו חכמים לטלטל את מי שמת על מיטתו בתנאים מסוימים כדי להורידו לקרקע כדי לצנן את גופתו, כדי שלא תסריח, מפני שאם תסריח גופתו, יש בזה משום ביזיון לו (שולחן ערוך, אורח חיים, סימן שיא, סעיף ב). על כן, קרובי המת צריכים למהר לפנות ל"חברא קדישא", מפני ששי להם אמצעים למנוע את הדבר.

³ כמבואר באריכות בגשר החיים, פרק ה, סעיף ד.